

Discussie over toen en nu

Les 5.1: West-Indië

Punten die een aanzet kunnen geven tot een discussie over de stem van de slaven

Mondelinge overlevering

In de archieven van de Middelburgse Commercie Compagnie (MCC) horen we de stemmen van de opperstuurman via zijn logboek, van de chirurgijn via zijn journaal, van de kapitein via zijn brieven, van de leden van de scheepsraad via hun verklaringen, van de directeuren van de MCC via hun regelgeving en opdrachten. Maar in de archieven van de MCC worden de stemmen van de slaven niet gehoord. Zij schreven niet over wat hen overkwam. Maar ze praatten er wel over. Met elkaar, met hun partners, met hun kinderen, hun kleinkinderen. De verhalen van de tot slaaf gemaakte Afrikanen werden van generatie op generatie doorverteld.

Opgeschreven belevenissen

Sommige (voormalige) slaven hebben hun verhaal later wel opgeschreven. Een heel bekend voorbeeld is Olaudah Equiano (ca. 1745-1797). Hij schreef het boek [The Interesting Narrative of the Life of Olaudah Equiano, or Gustavus Vassa the African](#). Het boek verscheen in 1789. Nederlandse vertaling verscheen in 1790 onder de titel [Merkwaardige levensgevallen van Olaudah Equiano of Gustavus Vassa, den Afrikaan](#). In 1977 verscheen een bewerkte versie onder de titel *Equiano's Reizen – De autobiografie van een neger slaaf*. Een voorbeeld van een vrouw die over haar leven als slavin schreef is Harriet Ann Jacobs (1813-1897). Haar boek [Incidents in the Life of a Slave Girl](#) verscheen in 1861. Ze schreef het boek onder het pseudoniem Linda Brent. De Nederlandse vertaling, *In slavernij*, verscheen in 1983.

Stemmen van voormalige slaven

In de nadagen van de slavernij in Amerika zijn voormalige slaven geïnterviewd over hun leven in slavernij. De interviews worden bewaard in bibliotheken en archieven in Amerika of gepubliceerd in artikelen, boeken en films. Een bekend voorbeeld van een film is het verhaal van Solomon Northup, een vrije zwarte Amerikaan, die ontvoerd werd, tot slaaf werd gemaakt, en 12 jaar in slavernij op plantages heeft gewerkt. Het boek met zijn verhaal verscheen in 1853. Het verhaal is in 2013 verfilmd: [12 Years a Slave](#). De verhalen van vroegere slaven zijn van grote waarde voor onze kennis over slavenhandel en slavernij.

Discussieopdracht: lezen en praten

Deze discussieopdracht bestaat uit twee onderdelen: lezen en praten over wat je hebt gelezen.

Lezen:

Kies met je klasgenoten en de docent een boek uit dat je samen leest. Hieronder vind je enkele suggesties.

Lees het boek en maak er een kort verslag van. Geef in het verslag je eigen mening over het verhaal.

[Slavenhaler](#)

Schrijver: Rob Ruggenberg. Uitgever: Querido. Jaar van uitgave: 2007. ISBN: 9789045104225. Leeftijd: 10/11+

Korte inhoud: Tyn heeft in Afrika een halfzusje. Na de dood van zijn vader reist hij naar Afrika om haar te zoeken. Het enige wat hij van haar weet, is dat ze Obaa heet en in een dorpje aan de slavenkust woont. Hij vaart mee met een slavenhandelaar op zoek naar zijn zusje.

[De kaart van Berbice – Piraten op de Wilde Kust](#)

Schrijver: John Brosens. Uitgever: PMA. Jaar van uitgave: 2012. ISBN: 9789078840367. Leeftijd: 11/12+

Korte inhoud: Simon Grades is leerling-kaartenmaker. Hij krijgt de opdracht om te onderzoeken of er in Berbice (Nederlands-Guyana) een fort gebouwd kan worden. Hij vaart met een schip mee, dat onderweg in Afrika slaven ophaalt. John Brosens heeft voor dit boek onderzoek gedaan in het Zeeuws Archief.

[Tutuba – het meisje van het slavenschip Leusden](#)

Schrijver: Cynthia McLeod. Uitgever: Conserve. Jaar van uitgave: 2013. ISBN: 9789054293576. Leeftijd: 12/13+

Korte inhoud: Op 19 november 1737 vertrok het slavenschip Leusden vanuit Elmina (Ghana) met een lading van 700 Afrikaanse gevangenen. Toen op 1 januari 1738 het slavenschip Leusden in Suriname aan de grond liep en 664 slaven omkwamen, was het vijftienjarige Afrikaanse meisje Tutuba een van de weinige overlevenden. Gebaseerd op [ware gebeurtenissen](#).

[Hoe duur was de suiker?](#)

Schrijver: Cynthia McLeod. Uitgever: Vaco. Jaar van uitgave: 1987. ISBN: 9789054293484. Leeftijd: 13/14+

Korte inhoud: Het verhaal speelt zich af in de periode 1765-1779. Het is de bloeitijd van de suikercultuur en ook de periode van de Boni-oorlogen. De plantage-eigenaren leven in voortdurende vrees voor de aanvallen die marrons onder leiding van Boni uitvoeren op de plantages. Het boek beschrijft het leven van Elza en Sarith, dochters uit een joodse plantersfamilie, en hun slaven. In de onrechtvaardige slavenmaatschappij die de kolonie Suriname is, ervaren meesters en slaven dat de suiker duur wordt betaald. Het boek is verschillende keren herdrukt en is op Internet te lezen. In 2013 is het boek [verfilmd](#).

[Het Negerboek](#)

Schrijver: Lawrence Hill. Uitgever: Ailantus. Jaar van uitgave: 2011. ISBN 9789089530394. Leeftijd: 14/15+

Korte inhoud: Het levensverhaal van het West-Afrikaanse meisje Aminata Diallo, dat in 1755 als 11-jarige door slavenhandelaars naar Amerika gehaald wordt, maar uitgroeit tot een icoon van de anti-slavernij-beweging. De titel verwijst naar een document uit het archief: het 'Book of negroes' waarin drieduizend zwarte mensen staan genoteerd die per schip vertrokken naar de vrijheid in Canada. De roman The Book of Negroes is in 2007 geschreven en is gebaseerd op getuigenissen van historische personen, die ook in het boek voorkomen. Het meisje Aminata is verzonnen, maar haar verhaal is wel gebaseerd op de overgeleverde verhalen van slaven. Het boek wordt [verfilmd](#).

Andere [suggesties](#) voor boeken over slavernij / slavenhandel.

Praten:

Aan de hand van enkele algemene vragen kun je over het boek discussiëren.

1. Wat vind je van het boek dat je hebt gelezen?
2. Is het verhaal in het boek echt gebeurd, of deels echt gebeurd en deels verzonnen of helemaal verzonnen? Waaruit kun je dat opmerken?
3. Heeft de schrijver onderzoek gedaan naar hoe het was in de tijd van de trans-Atlantische slavenhandel en de slavernij op de plantages? Waaruit blijkt dat?
4. Geeft het verhaal in het boek volgens jou een goed beeld van de situatie in de tijd van de trans-Atlantische slavenhandel en de slavernij op de plantages? Waarom wel/niet?
5. Geeft het boek meer informatie over het leven van de slaven of over het leven van de slaveneigenaren (zowel op het slavenschip als op de plantage)? Waaruit blijkt dat?
6. Met welke hoofdpersoon in het verhaal voelde je je het meest verbonden? Leg uit waarom.

7. Maakte het voor jou verschil uit of de persoon waarmee je het meest hebt meegeleefd in het verhaal, een jongen of een meisje was, slaaf of slavin, een bemanningslid van een slavenschip, een plantage-eigenaar of zijn vrouw, dochter of zoon was?
8. Wat vond je de meest aangrijpende scène in het boek? Geef aan waarom en wat je voelde of dacht toen je die scène las.
9. Wat vond je goed aan het boek? Leg uit waarom.
10. Wat vond je minder goed aan het boek? Leg uit waarom.
11. Heeft het verhaal in het boek je aan het denken gezet? Op welke manier?
12. Heeft het verhaal in het boek ervoor gezorgd dat je een andere kijk op slavenhandel en slavernij hebt gekregen? Zo ja, wat is er dan veranderd? Zo niet, waarom niet?

Canonvenster

[Slavernij](#).

Meer informatie

[Autobiografieën van slaven](#).